

Sygn. akt VIII GC 559/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym: SSR del. Rafał Lila,

Protokolant: stażysta Jagoda Bieńkowska

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2017 roku w Szczecinie,

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w S.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.200 zł (siedmiu tysięcy dwustu złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 559/16

UZASADNIENIE

Powódka (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą w W. wniosła pozew przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej (pierwotnie spółce z ograniczoną odpowiedzialnością) z siedzibą w S., domagając się zapłaty 82.557,05 zł oraz zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu podniosła, że pozwana nie wywiązała się z obowiązku terminowego dokonywania spłat kredytu, co poskutkowało wypowiedzeniem umowy w tym przedmiocie, a w konsekwencji postawiło całą należność w stan wymagalności. W przedmiotowym pozwie powódka dochodziła części wierzytelności, wyliczonej na dzień sporządzenia pozwu, bez dalszych odsetek umownych i ustawowych za opóźnienie. Na kwotę żądania składała się suma należności głównej w wysokości 73.664,61 zł, skapitalizowane odsetki umowne za okres od 25 lipca 2015 r. do 22 stycznia 2016 r. w wysokości 2.192,80 zł, odsetki za opóźnienie od dnia 25 lipca 2015 do 25 sierpnia 2016 r. oraz kwota 1.651,64 zł tytułem opłat i prowizji.

W odpowiedzi pozwana wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana zakwestionowała roszczenie co do wysokości i zasady, podnosząc że powódka nie wyjaśniła sposobu ustalenia roszczenia we wskazywanej wysokości, co jest istotne z uwagi na wyrażenie roszczenia ze stosunku podstawowego w walucie obcej. Zarówno harmonogram spłat kredytu, jak i treść umowy były w trakcie jej wykonywania zmieniane przez powódkę, zaś przedstawione dowody nie pozwalają ocenić czy objęte pozvem roszczenie jest w takiej wysokości zasadne. Wywodziła przy tym, że załączony do pozwu wyciąg z ksiąg bankowych jest jedynie dokumentem prywatnym, co nie może stanowić dowodu na wykazanie dochodzonej należności. Ponadto pozwana podniosła, że klauzule waloryzacyjne (indeksacyjne) stanowią bezwzględnie nieważne postanowienia umowne, zaś powódka skorzystała z ustalenia zmiennego oprocentowania udzielonego kredytu, a tym samym dokonała kalkulacji swojego wynagrodzenia z uwzględnieniem zjawiska zmiany wartości pieniądza w czasie. Dodatkowo pozwana wskazała, że przyjęta w spornej umowie klauzula waloryzacyjna odsyła do kursu walutowego ustalanego jednostronnie przez powódkę, co narusza zasadę równości stron poprzez przerzucenie ryzyka walutowego na kredytobiorcę i stanowi dodatkową formę wynagrodzenia banku. Jednocześnie pozwana wskazała, że kwota

należna wynieść powinna 79.921,60 franków, przy czym przeliczając część kapitałową na złotówki według kursu sprzedaży z dnia zawarcia umowy odpowiada on 103.860,98 zł. Należne odsetki przewalutowane przy zastosowaniu kursu średniego NBP na dzień zawarcia umowy kredytu odpowiadają kwocie 74.779,97 zł. Całkowita zaś kwota spłaty wyniosła 214.260,68 zł, a więc w ocenie pozwanej to powódka winna zwrócić pozwanej różnicę, o co ta wystąpiła z pozwem przed Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 9 stycznia 2008 r. (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą w W. zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. umowę kredytu nr (...).

Powódka zobowiązała się do udzielenia pozwanej kredytu złotowego indeksowanego kursem (...), stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 45.874,99 CHF na okres 96 miesięcy, w celu sfinansowania zakupu pojazdu samochodowego oraz prowizji bankowej.

W § 4 ust. 1 umowy wskazano, że kredytobiorca zobowiązuje się dokonać w okresie objętym umową spłaty rat kredytu wraz z odsetkami w miesięcznych ratach na wskazany rachunek, w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat, stanowiącym załącznik do umowy.

W § 4 ust. 2 umowy wskazano, że spłata wszelkich zobowiązań z jej tytułu dokonywana będzie w złotych, zaś wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej, określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych”, obowiązującej u powódki w dniu wpływu należności. Kurs ten w dniu sporządzenia umowy wynosi 2,2640 zł.

W § 9 umowy wskazano, że w przypadku opóźnienia w terminowym regulowaniu rat kredytu ustalonych w harmonogramie, powód będzie pobierał od niespłaconego w terminie kredytu podwyższone odsetki naliczone według stopy procentowej w wysokości średniego oprocentowania LIBOR dla 3-miesięcznych lokat w (...) na rynku międzybankowym z 10 ostatnich dni roboczych ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału, powiększonej o 15 punktów procentowych z zastrzeżeniem, że nie może przekroczyć czterokrotności wysokości bieżącej stopy kredytu lombardowego NBP. W dniu sporządzenia umowy stopa oprocentowania podwyższonego wynosiła 17,76%

Całkowita kwota kredytu udzielonego pozwanej wyniosła 96.842,11 zł.

Dowód : -umowa kredytu nr (...) k. 14-15.

Pozwana, w wykonaniu umowy kredytu spłaciła kwotę 214.260,68 zł

Niesporne (okoliczność, której powódka nie zaprzeczyła)

Pismem z dnia 3 listopada 2015 r., doręczonym pozwanej w dniu 16 listopada 2015 r., powódka wypowiedziała umowę w związku z nieuregulowaniem zaległości w spłacie kredytu/pożyczki, jako podstawę wskazując Ogólne Warunki Umów w zakresie kredytowania pojazdów.

Dowód : -oświadczenie o wypowiedzeniu umowy z potwierdzeniem odbioru k. 16-17.

Pismem z dnia 22 stycznia 2016 r., doręczonym pozwanej 1 lutego 2016 r., powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 73.664,61 zł tytułem należności kapitałowej, 2.192,80 zł tytułem odsetek umownych, 689,52 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej, 227 zł + 15 zł tytułem kosztów i opłat za czynności banku naliczonych zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji, 1.174,70 zł tytułem kosztów ubezpieczenia.

Dowód : -wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem odbioru k. 18-19

W dniu 30 czerwca 2016 r. doszło do przekształcenia (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytową

Dowody : - zgłoszenie przekształcenia k. 114

- wniosek o rejestrację z załącznikami k. 115-129
- zawiadomienia k. 130-133
- oświadczenie k. 134-135
- wykaz wspólników k. 136
- protokół zgromadzenia wspólników z umową spółki k. 137-150
- potwierdzenie opłaty za rejestrację k. 150-151

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się w całości niezasadne.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był w zasadzie niesporny. W szczególności nie budziło wątpliwości, że strony w dniu 9 stycznia 2008 r. zawarły umowę kredytu złotowego indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Sporną kwestią, w świetle zarzutów podnoszonych przez pozwaną pozostawały okoliczności wykazania roszczenia przez powódkę oraz ważności zawartej umowy z uwagi na zawarcie w niej klauzuli odnośnie indeksacji kwoty kredytu kursem waluty obcej.

Wskazać należy, że umowa kredytu jest umową nazwaną uregulowaną w art. 69 ustawy Prawo Bankowe (j.t., Dz. U. z 2015 r., poz. 128). Zgodnie z definicją tam zawartą przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Przy tym umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu; cel, na który kredyt został udzielony; zasady i termin spłaty kredytu; wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany; sposób zabezpieczenia spłaty kredytu; zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu; terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych; wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje oraz warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Na mocy spornej umowy powódka zobowiązała się do udzielenia pozwanej kredytu złotowego indeksowanego kursem (...), stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 45.874,99 CHF na okres 96 miesięcy, w celu sfinansowania zakupu pojazdu samochodowego oraz prowizji bankowej. Ustalono przy tym zabezpieczenie w formie przewłaszczenia pojazdu oraz wysokość oprocentowania kredytu na poziomie 12,90% w stosunku rocznym, a także 5% prowizji bankowej. Uzgodniono jednocześnie kontrolę banku nad wykorzystaniem i spłatą kredytu, a także terminy i kwoty spłaty rat – odsyłając do harmonogramu spłat, oraz warunki wypowiedzenia umowy. Umowa zawarta między stronami spełniała wyżej wymienione ustawowe wymagania przewidziane dla tego rodzaju stosunku obligacyjnego.

Należy mieć na uwadze, że powódka, wskutek powyższej umowy zobowiązana była dokonywać spłat rat kredytu wraz z odsetkami w złotych, zaś wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej ((...)) – po przeliczeniu według kursu sprzedaży tej waluty określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych”. W umowie wskazano jedynie kurs na dzień sporządzenia umowy – 2,2640 zł.

W kontekście powyższego Sąd Okręgowy uznał, że powódka nie wykazała w sposób jasny i nie budzący wątpliwości wysokości dochodzonego roszczenia. To na niej, w myśl generalnej zasady rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu cywilnym spoczywał obowiązek udowodnienia zarówno zasadności, jak i wysokości roszczenia. Zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, dlatego to na powódce spoczywał obowiązek dostarczenia dokładnych wyliczeń należności, których dochodzi w procesie od pozwanej. Powód powołując się na skuteczne wypowiedzenie umowy kredytowej i dochodząc kwoty niespłaconego kapitału wraz z odsetkami i innymi opłatami, powinien w pierwszej kolejności wykazać skuteczność wypowiedzenia umowy, a następnie wysokość dochodzonego roszczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 września 2016 r., I ACa 450/16).

Powódka ograniczyła się do przedstawienia umowy kredytu, oświadczenia o wypowiedzeniu umowy oraz wyciągu z bankowych ksiąg rachunkowych. Podkreślić przy tym należy, że art. 95 ust. 1a ustawy Prawo bankowe, w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2013 poz. 777), która stanowiła konsekwencję wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011 r. (...) stanowi, że w postępowaniu cywilnym nie obowiązuje moc prawna dokumentów urzędowych, o których mowa w art. 95 ust. 1. Tym samym wyciąg z ksiąg bankowych pozostaje dokumentem prywatnym, który podlegał ocenie Sądu jak każdy inny dowód, podobnie jak pozostałe dokumenty złożone przez powódkę. Z dokumentu tego zaś nie sposób wywieść, że zobowiązanie pozwanej wynosi wartość z niego wynikającą. Nie został on w żaden sposób powiązany z postanowieniami spornej umowy kredytu, zaś wskazane kwoty są oderwane od szerszego kontekstu.

Również przedłożona umowa kredytu nie potwierdza twierdzeń powódki. Jakkolwiek spełnia ona wymagania ustanowione obowiązującymi przepisami, to nie określa szczegółowo zobowiązania pozwanej. W szczególności brak jest jakichkolwiek wyliczeń odnośnie tego jak zobowiązanie kształtowało się w poszczególnych okresach z uwagi na wpłaty dokonywane przez pozwaną. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy jedynie ogólnikowo stwierdza, że zaległość w spłacie kredytu/pożyczki nie została uregulowana, co nie może stanowić podstawy do uznania, że faktycznie przesłanki do jej wypowiedzenia zaszły, a nadto jakie jest saldo zadłużenia. Dodatkowo umowa zawiera odesłanie do tabeli kursów banku, której to nie przedstawiono. Również harmonogram spłat nie został zaoferowany w poczet materiału dowodowego, zaś w świetle twierdzeń strony pozwanej – że ulegał on zmianom – nie można było odtworzyć przebiegu spłaty zadłużenia. W konsekwencji niemożliwe jest zweryfikowanie zasadności roszczenia tak co do zasady, jak i wysokości.

Nadmienić należy, że pozwana spłaciła kwotę 214.260,68 zł, zaś powódka nie zaprzeczyła tej okoliczności. Kwota spłaty zatem daleko przerosła kwotę należną z tytułu zawartej umowy kredytu, albowiem wyniosła ona ponad dwukrotność należnej bankowi sumy kredytu postawionego do dyspozycji kredytobiorcy. Powódka nie wyjaśniła w jaki sposób i jak księgowała spłaty rat dokonywane przez pozwaną, co tym bardziej uniemożliwia określenie wysokości należnego roszczenia, a tym samym skutkować musi oddaleniem powództwa z uwagi na nieudowodnienie roszczenia.

Na inicjującej postępowanie ciążył obowiązek dowodzenia swoich twierdzeń, przy czym w okolicznościach sprawy brak było podstaw do pozytywnej weryfikacji jej stanowiska, a co za tym idzie, uznać należało, że nie wykazała ona zasadności dochodzonych kwot.

Kwestia ważności spornej umowy związana z zastosowaną klauzulą waloryzacyjną pozostawała przy tym drugorzędna dla niniejszego rozstrzygnięcia, albowiem jego podstawą jest fakt niewykazania roszczenia po stronie powodowej. Na marginesie można jedynie wskazać, że jak argumentował Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w wyroku z 14 września 2017 r. I ACa 166/17, możliwość denominowania lub indeksowania kredytu do waluty obcej jest dopuszczalna na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów. Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waluty waloryzacji tego kredytu. Podobne ryzyko ponosi kredytodawca, który wprawdzie ma osiągnąć tylko zwrot kwoty udzielonego kredytu

z odsetkami, ale w razie zawarcia klauzuli walutowej może poszczególne raty mieć większe po przeliczeniu, albo mniejsze, zależne od różnic kursowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II CSK 429/11). Przyjmuje się, że zmiana kursu waluty, co do zasady mieści się w ryzyku kontraktowym, bowiem jest faktem powszechnie znanym, że kurs waluty nie jest wartością stałą, lecz zmienną, zależną od bardzo wielu czynników w gospodarce i polityce (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 kwietnia 2014 r., I ACa 1502/13). Tym samym strony zawierające umowę muszą ponieść "zwykłe ryzyko kontraktowe", jakie wiąże się ze stałymi, normalnymi zmianami zachodzącymi w stosunkach społeczno-gospodarczych. Pewne pole do manewru pozostawia w tej materii art. 357¹ § 1 k.c. stanowiący, że jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąco stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązując umowę sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym. Przepis ten znajduje zastosowanie wówczas, gdy pewne zjawiska wywołują taką zmianę stosunków, która nie mieści się już w granicach owego zwykłego ryzyka (por. A. Olejniczak (w:), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2014, teza 4 do art. 357¹ k.c.). Jednakże kwestia, czy w danych okolicznościach zaszyły zdarzenia, które uzasadniałyby zastosowanie wyżej wskazanej reguły rebus sic stantibus wymaga po pierwsze wniosku strony, a po drugie szczegółowej analizy zmiany stosunków i nieprzewidywalności ryzyka związanego ze zmianą tych stosunków. W niniejszej sprawie strona nie wyraziła takiego żądania, co zamyka drogę do dalszych rozważań w tej materii, a przy tym jest zbędne z racji oddalenia powództwa z innej przyczyny.

O kosztach Sąd orzekł kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 oraz art. 108 § 1 k.p.c., mając na uwadze, że strona pozwana spór wygrała w całości. Na koszty pozwanej składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, ustalone w stawce minimalnej stosownie do treści § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie według stanu obowiązującego w dacie złożenia pozwu (Dz.U. z 2015 poz.1800).

Sygn. akt VIII GC 559/16

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
- .
- (...)
- (...)
2. (...)